

GEGANTS

NÚM 122 | ESTIU 2018 | PVP 3,15 €

REVISTA TRIMESTRAL D'IMATGERIA FESTIVA I CULTURA POPULAR

En aquest número trobareu: Groc | Sant Climent de Llobregat ressorgeix la festa de la Ciutat Gegantera | Capgrossos per la llibertat | Aquarel·les per la llibertat | La Dansada de Vilanova | Festa grossa a La Llacuna | Castellterçol: Art i Nassos | Aplec de gegants puntaires | 20 Anys de la trobada Bages - Berguedà | Expedients G | Ôrrius | Ivan Besora i Roig | Sobre els Gegants de... Catalunya? | El amants d'Olot | 50 anys de l'Esteve i la Plàcida Ripal i Brunel·la, un Renaixement Gegant | Ecos de societat

IVAN BESORA I ROIG

La Ribera (Alt Camp) 25 de febrer de 1978. Viu a Montblanc (Conca de Barberà). Treballa com a funcionari. “Estar obert a tothom i escoltar sobretot per aprendre”.

TEXT: SANTI RIBA | FOTOS: IVAN BESORA.

La meua relació amb l'Ivan ve de lluny. Ell era el president de l'Agrupació de Colles de Geganters de Catalunya quan la meua colla de Sant Joan Despi va agafar el repite de l'Agrupació Geganteria el 2007. Va ser ell i el seu equip d'Aleshores els que ens van posar al corrent de tot el que calia fer per a l'esdeveniment. En aquells moments el vaig veure com un noi jove amb les idees clares del que volia que fos la festa. No vam trigar a tenir complicitat, doncs els dos volem el mateix: qualitat i serietat respectant al màxim les nostres tradicions. Després el temps va anar passant, el amb la seva colla a Montblanc, jo amb la meua i a l'Agrupació.

Ara, a l'actualitat, ens trobem que aquell noi que tocava la gralla al seu grup, sent president de l'Agrupació, s'ha convertit en una persona adulta que dirigeix una de les entitats, com és Adifolk, que més treballa al nostre país per la cultura tradicional i popular.

Em va fer molta il·lusió que la Comissió de la Revisió Gegants m'encarregués aquesta entrevista, doncs se que l'Ivan viu plenament el que és i representa la cultura popular al nostre país.

No em decebre amb les seves respostes; continua tenint les idees molt clares. Esperem i desigem el millor per a ell i la seva entitat. De ben segur farà una feina molt positiva. L'encoratgem a que així sigui.

Primer de tot et formularé unes preguntes obligades en aquest apartat de la revista i més a tu que has viscut el món dels gegants des de jove: ens pots dir quins són els gegants que més recordes de la teua infantesa i per què?

Les primeres referències que em venen al cap són de la població de La Ribera del qual en sóc fill. Tot i que vivia a Montblanc passava tots els estius a La Ribera, a casa els avis. Sempre havia vist els nans i de petit em van fer gràcia. Fins i tot havia sortit en alguna ocasió per la festa major portant aquests nans.

I ara?, quins són els gegants que més tens en estima o amb els quals consideres tenir un vincle més especial? Sempre he dit que en hi ha dos que estimo enormement; uns que són els queestic vinculat, els dels “Amics dels Gegants de Montblanc”, sobretot en Maties i la Montserrat, els gegants del barri de Montserrat. Tot i que també amb el pas del temps l'estima la tens dels actuals, els Veguers de Montblanc, però sí que reconec que sempre he tingut molta estima, un afecte especial, independentment que hagi estat a l'Agrupació, pels gegants de Catalunya, com jo els he anomenat, doncs sempre seran per a mi els gegants de Catalunya; és l'altre parella per la qual he tingut admiració. Tant abans d'haver-los portat, doncs suposo que la gent que els hem portat, després de que els has tingut te'ls sentis més teus i quan els veus amb d'altres poblacions recordes i dius: “ostres”, fent una mica de crítica: “això m'agrada, això no...”, però resumint: jo em quedaria amb els meus i amb els de Catalunya.

Ets president de la colla Els Amics dels Gegants de Montblanc, em consta que aquest grup té com a nord cercar la qualitat en les seves sortides i activitats, això ha estat cosa teua?, t'ha costat molt que la teua colla tingues tan clar que cal ser seriosos en les seves actuacions?

Sempre ha estat un repie a l'hora de planificar la temporada del nostre grup cercar aquesta qualitat, sense desmerèixer a cap població, ni molt menys, hem intentat no dur a les nostre trobades els mateixos gegants, cercant una diversitat i un tret diferencial que els distingeixi. Entenem que som una mica rigorosos; sempre ens ha agradat la qualitat i uniformitat. S'ha de tenir en compte que sortim al carrer a fer un espectacle i s'ha de fer dignament. El tarannà de la nostra gent sempre ha estat proper a les idees que hem donat els que estem al davant i tot el grup ha compartit aquest repie de qualitat.

El fet de voler ser tan rigorós en mostrar aquesta part de la cultura popular i tradicional t'ha portat a voler més?, o sigui: la teua idea del que té de ser la festa ha fet que et vinculessis a altres entitats?

Probablement, sí. Des de sempre m'he vinculat a moltes coses; als inicis recordo que vam conèixer la Coordinadora, allà vam ser-hi, després a l'Agrupació aportant idees acompanyant a les reunions de Junta quan encara no estava tan estructurat tot. A partir d'aquí m'hi vaig involucrar més a fons. Sempre ha estat la meua idea el fet de millorar, contribuir amb tot el que se'm demanés. Segui al món dels gegants a la vida diària sempre m'ha agradat ser-hi amb l'idea de veure que podem fer-hi més. Aquesta filosofia ha fet que em vinculés a d'altres entitats.

Què és per a tu la cultura popular?

Per mi és l'expressió de la nostra tradició, de les nostres arrels portada al carrer. Pense que sense cultura popular no tindriem aquesta identitat que ens caracteritza als catalans. És un motor molt important de la nostra societat.

Has estat president de l'Agrupació de Colles de Geganters de Catalunya, em consta que en el període de temps que ho vas ser a l'Agrupació van canviar moltes coses. Defiueix-me com voldries que fos el món dels gegants?

Vam fer el que vam fer, com tothom, fent un compte que tot té un principi i un fi. Em repetixo amb el mateix: varem intentar cercar la serietat i qualitat. El tema dels balls de gegants, tot i que joestic en una zona que això do que de principi ja vam voler tenir el nostre ball; després va venir la Ciutat Geganteria que va ser tot un repie, doncs aprendre els balls dels gegants, pots perquè no estaven acostumats, a diferència d'altres comarques té d'anar cap a una qualitat.

Aleshores, tu vas ser un iniciador, vas crear una línia de treball que s'ha anat seguint...

De la nostra zona no n'hi havia gaires de colles que tinguessin el seu ball propi. Sempre m'ha agradat no fer les coses perquè sí, sinó sabent el que representes i el que això significa.

Digats el millor i el pitjor de la teua experiència com a president de l'Agrupació?

Una de les coses que recordo, que em ve la imatge de quan ho vam engagar i que semblava impossible i de fet ha durat molts anys va ser el fet de treballar amb els nens, amb les escoles; em referencio al famós Projecte Educatiu que es va acabar ara no fa res. Això va néixer al començament del món mandat quan vaig anar a veure al Marcel Pallès a Tarragona, al qual li tinc molta amistat. En aquell moment ens va sorgir la idea de fer coses amb les escoles potenciant el món dels gegants. Crec que això va ser molt positiu, doncs era una cosa innovadora, nova. Va venir tot relacionat perquè van iniciar també el projecte de fer els nans de l'Agrupació. No era president quan es van fer

els dos primers; era en Pepo de Corbera, va ser quan era una membre de l'Executiva. Poder augmentar la família geganteria de l'Agrupació amb els capgrossos, ens va donar a tots molta satisfacció. El pitjor..., sempre recordaré la famosa Assemblea de Sant Carles de la Ràpita; millor parlar d'una altra cosa, doncs aquest fet em va produir molta pena.

T'he dit abans que el fet de voler més t'ha portat a col·laborar en d'altres entitats, com va anar la teua incorporació a Adifolk?

Sempre m'havia admirat l'entitat, doncs havia participat a diferents aplcs internacionals i per a mi era aquella festa a l'estranger que anaves a portar la cultura popular del teu país. Sempre m'ha agradat el tarannà de l'Aplec, apart que Adifolk també organitza les Jornades Internacionals Folkloriques de les quals Montblanc havia estat molts anys seu. Vaig conèixer Adifolk pels dos àmbits. A la tardor del 2014 l'anterior president, Joan Gómez, em va proposar de formar part de l'entitat portant l'àrea de Comunicació. D'aquesta manera a finals del 2014 es va formalitzar la meua entrada dins la seva organització. Em va anar molt bé, perquè internament sentia com un buit, doncs quan has format part d'una entitat potent com és l'Agrupació i passes a fer el dia a dia de la teua colla notes que et manca alguna cosa.

En Adifolk t'has trobat en una gran diversitat de grups de cultura popular, no solament dels gegants; explica'ns com vas assimilar aquest canvi i quina va ser la teua aportació dins la Directiva.

D'entrada tens de canviar el xip perquè primer entres en un lloc totalment diferent i el tens d'assimilar, doncs continues pensant en gegants. Aleshores convenia canviar el xip, entrava a formar part d'un grup que representava tot l'àmbit de la cultura popular, però d'entrada la meua aportació a aquell equip va venir pel tema de comunicació tal com he dit; volíem potenciar tot el que era xarxes socials i a mi se'm va encomanar aquesta tasca. També s'ha de dir que tot l'equip d'Adifolk prové de diferents àmbits de la cultura popular, això fa que cadascun se sent responsable de l'àrea que domina i per tant jo era la persona de referència a l'àmbit dels gegants i imatgeria festiva. El canvi l'he viscut ara, doncs aleshores era un vocal que portava la meua parcel·la, però ara no puc anar a preguntar, donat que per sobre meu no hi ha ningú. Ara quan faig quelcom ho faig pensant amb la cultura popular en general.

Es evident que Adifolk és una entitat molt activa i que desenvolupa la seva tasca al carrer; creus que és la forma ideal per conservar i potenciar la nostra cultura popular?

El paper principal d'Adifolk pel qual se'l coneix és com a entitat de difusió de la cultura popular a l'estranger, doncs és l'entitat que porta la nostra cultura a diferents llocs d'Europa; poiser no té una activitat tan reconeguda a Catalunya, tot i que els últims anys l'està agalant, és a

dir, potser perquè l'Administració hi ha confiat en certs projectes com pot ser el "Som cultura popular" o la Festa Catalana de l'Ajuntament de Barcelona, això vol dir que s'estan fent projectes com també pot ser un cicle de cultura popular al ateneu. No solament és l'Aplec Internacional, sinó que s'està treballant molt al nostre país. Tornant a la teva pregunta, crec que la cultura popular ha d'estar al carrer, s'ha de passar de generació en generació, per això és cultura popular i, evidentment, té de quedar reflexada i estudiada. No tenim d'oblidar que majoritàriament és voluntària, per tant la tenim de potenciar en aquest sentit.

En aquest moments ets el president d'Adifolk, com va anar perquè et presentessis a l'elecció?

Ens tenim de remuntar al juny del 2017 quan el president va manifestar que arribava al final de la seva etapa i que es tenia de començar a preparar una nova candidatura pensant amb la continuïtat. A mi em van engrescar i proposar; vaig pensar que encara mancava molt de temps per pensar-m'ho. Quan vaig veure que la cosa anava de veritat i que el temps es tirava a sobre, en una reunió se'm va proposar formalment, aleshores vaig acceptar la proposta, però sempre volent saber la predisposició de la resta de l'equip; aquest em va donar el suport i aleshores va venir el meu sí definitiu. A partir d'aquí vaig tenir molt clar que l'equip directiu que volia cercar per presentar la candidatura tenia d'estar representat per gent de tot el territori de Catalunya i que apleguessin tots els àmbits culturals. Crec que ho he aconseguit, doncs pràcticament totes les demarcacions del país estan representades. Estic content en aquest sentit.

Ara, ja com a president, què vols fer a Adifolk? Quin és el teu programa? I els projectes de l'entitat?

El meu projecte comença ara (*l'entrevista es va fer el juliol del 2018*), doncs fins ara hem estat executant el que vam heretar; però al meu equip hi ha gent nova i crec que els nous projectes comencen ara, els quals algun no podré desenvolupar perquè en aquests moments estem a les portes de la diada de Perpinyà i un cop passat aquest esdeveniment serà saba de la nova etapa. Què volem? Com a president vull la màxima transparència i difusió per tal que l'activitat i els projectes d'Adifolk arribin a tots els àmbits per igual de la cultura popular i arreu del territori. M'has preguntat pels projectes; per una banda, sense oblidar el projecte estrella de l'entitat que és l'Aplec Internacional, aquest és un dels reptes que volem donar un gir; la nostra idea és tornar als orígens; tornar als orígens no em refereixo a fer un aplec purament sardanià, sinó a la mostra transversal de cultura popular. M'estic reunint amb totes les Federacions per presentar la nostra proposta i demanar-los la seva col·laboració; aquestes gestions són molt positives, doncs també volem que l'Aplec torni a ser aquell en el que puguin participar uns 400 actuants amb una gran diversitat de propostes populars. És també el nostre desig que aquesta mostra fos el primer cap de setmana

d'agost, perquè això és també els que ens demanen. En el fons Adifolk és una entitat que està promovent i gestionant una festa amb molta gent i quan veus el que aquesta gent et demana ho tenim de tenir en compte. Amb això no vol dir que la festa sempre sigui el primer cap de setmana d'agost sinó que l'opció de que l'Aplec estigui inclòs en un festival d'un país considero que és molt positiu, d'entrada s'aconsegueix un pes, un valor afegit. Per tant, el repte és aquest: volem intentar de tornar a la línia clàssica vinculada a una festivitat important del país o ciutat que ens ha invitat.

Em pots avançar alguna cosa important en la que estigueu treballant?

Estem treballant amb un projecte infantil, molt lluny del famós Projecte Educatiu de l'Agrupació, però ja que tenim la festa de la cultura estrangera a Catalunya ens plantejarem fer una activitat al nostre país com una gran festa de la cultura popular per potenciar aquest seguici infantil que cada dia és més present a les poblacions. Per a nosaltres és un repte el crear aquesta nova festa per les rodalies del 2020. Com he dit tenim gent nova a la Directiva amb idees també noves; no volem perdre els orígens, però sí podem innovar amb alguna cosa, ho tenim d'aprofitar. Serà una festa important dedicada al àmbit dels nens.

En aquests moments el nostre país està immers en un procés de canvi, creus que la teva entitat, pot col·laborar a fer país? De quina manera?

Com a entitat mai he parlat de procés; això està a l'ordre del dia al nostre país, però com a Adifolk tenim de ser una mica curiosos; és evident que la cultura popular va molt de la mà del que està vivint el país, tenim de ser realistes. És un fet que la nostra cultura pot col·laborar a fer país de la única manera que ho sap fer: treballant i potenciant les nostres activitats i sortint al carrer a mostrar-les. Deixant de banda el procés lamentable que ens toca viure i aprofitant la frase de que "els carrers seran sempre nostres", és un fet que els carrers sempre seran de la cultura popular; és el nostre escenari.

Fa uns dies has tornat de Washington formant part de la delegació catalana en l'Smithsonian Folklife Festival, explica'ns com va anar. S'ha aconseguit fer país?

Sí, s'ha aconseguit d'una forma rotunda. Quan neix aquesta proposta per part de l'Administració, a Adifolk ho agafem amb una mica de reticència perquè l'Aplec Internacional ja no des de fa uns anys l'aplec únicament d'Adifolk, sinó que està coorganitzat amb la Direcció General de Cultura Popular de la Generalitat de Catalunya. Sempre recordaré quan el Conseller Lluís Puig anuncià a l'Aplec de Perpinyà que el 2018 l'Aplec Internacional viatjarà a Washington, es va rebre com una autèntica bomba i ha estat la gran bomba per als grups interessats. Anar a l'Smithsonian és anar a un festival molt consolidat, que comportava anar-hi sense el teu potencial, amb l'estructura de la festa de la qual estem acostumats; allò era com una gran Expo de la cultura popular. Aquest fet es va valorar a Adifolk, fins hi tot dient que la

nostra entitat baixava del carro, però la reflexió que se'n va fer de que era una oportunitat única i extraordinària, tenint en compte el moment que estem vivint a Catalunya no es podia perdre l'oportunitat de que el nostre país estigués convidat a mostrar al món la nostra cultura al festival més important de cultura dels Estats Units. Quan hi has anat ho vaies dient: "hi teníem de ser"; no hi hem estat amb l'estructura de festa que ens hagués agradat, la que hem fet durant 31 anys, però la valoració que faig i faré a tot arreu és de dir: la cultura popular catalana ha estat a Estats Units a un primer nivell, al festival més important, d'un ressò potentíssim que ha tingut una repercussió, no només culturalment, ja que aquesta delegació la va encapçalat el President de la Generalitat de Catalunya; tenir la presència del nostre President és un afegit de repercussió. A Adifolk tenim d'estar satisfets, doncs en gairebé totes les edicions la representació institucional hi ha estat, per tant, era un repte. Washington no va ser l'estructura de la que hi estem acostumats i que ens hagués agradat a nosaltres, però ara que hem tornat veig que s'hi havia de ser, que la marca Catalunya hi tenia de ser i no tenia sentit que haguessim fet el 31è. Aplec a la ciutat que fos d'Europa competint al costat d'una manifestació cultural com ha estat l'Smithsonian. Sóc conscient de que això ens ha portat conseqüències en tots els sentits, és a dir; no és el mateix anar a Europa que anar als Estats Units amb el cost econòmic que això representa; en hi ha grups que ho han entès i d'altres no tant, doncs la tria ha estat exhaustiva; Adifolk no va fer la tria, sinó que aquesta la van acabar fent a Estats Units a partir del que ells tenien de concepte del que tenia de ser Catalunya, no només de cultura popular, sinó que en aquesta edició s'ha aconseguit portar la cultura en general, és a dir; els artesans, els ceramistes, la cuina catalana, etc. Allò va ser una mostra de país, per tant la selecció l'ha fet l'Smithsonian. Resumint el tema de la selecció: Adifolk en un Aplec convencional hi fora amb el seu equip de direcció, producció i regidoria que serien les 20 o 25 persones habituals, com també, per exemple, els 20 o 25 gegants. En aquesta ocasió els que hi han anat amb gegants només han estat 4 persones fent molta feina; han estat molt, molt. Ha estat una representació molt limitada; també nosaltres amb 4 persones. Ha sigut molt just d'efectius, però es tenia de fer així. L'aposta per al 2019 amb l'Aplec Internacional serà per satisfer als grups i poder dir: anem a la ciutat "x" i hi anem amb tots els efectius, evidentment amb les limitacions de costum.

Voltria anar acabant, però no voldria finalitzar sense preguntar-te si creus que les entitats que volen fer cultura de país es senten recolzats per l'Administració per a poder dur a terme els seus projectes.

Des de la vesant que ara em pertoca, sempre hem treballat tenint el recolzament de l'Administració, tant de la Generalitat de Catalunya com de les Diputacions. Per això l'Aplec internacional es va fusionar amb la Generalitat perquè hi hagués aquest compromís més ferm i del qual celebri i el dia de la Junta i el President de torn va prendre aquesta decisió crec que va ser encertada. Adifolk té

el recolzament de les administracions que t'he dit. Si no fos per ells no seria possible, a banda del que estan aportant els grups participants, doncs representa un esforç molt gran, però s'ha de reconèixer el suport d'aquestes administracions. Evidentment que no és mai suficient i voldriem que l'Administració acabés de valorar tot el treball, ja que és un treball de país, de difusió d'aquesta part de la nostra cultura, per tant el suport mai és suficient; sempre ens agradaria que pogués ser més.

Digues-nos una festa catalana per antonomàsia.

La Patum, i no l'anomeno com a jo mateix, sinó que penso una mica per la representació que tinc actualment, perquè quan vas per aquests països la referència de Catalunya és La Patum i els castells. Per a mi la festa més representativa és La Patum.

Un lloc on perdre's?

A alguna ciutat del món on puguis descobrir alguna festa relacionada amb la cultura i les tradicions d'aquell país. Segui el país que sigui, on hi hagi una festa popular onser m'hi trobareu.

Un missatge per al món de la cultura popular d'avui.

Continuem amb la mateixa il·lusió que estem portant tota dia rere dia, perquè aquest treball que de vegades no es veu, fa la suma de tots, del teu, del meu i de l'altre donant com a resultat el que realment importa: fer país.

El pa, amb tomàquet o sense?

Amb tomàquet i amb un bon raig d'oli de la nostra terra. **▲**